

Kwaliteitskenmerken van logopedie en speciaal en regulier onderwijs bij kleuters met TOS

Gerda Bruinsma MSc
Siméacongres Inzicht ↔ Uitzicht

6 april 2017
gerda.bruinsma@hu.nl

KENNISCENTRUM
INNOVATIE VAN ZORGVERLENING

LECTORAAT LOGOPEDIE

IntervenTOS
Cohortstudie 219 kinderen met TOS
Gevolgd in 2014-2015

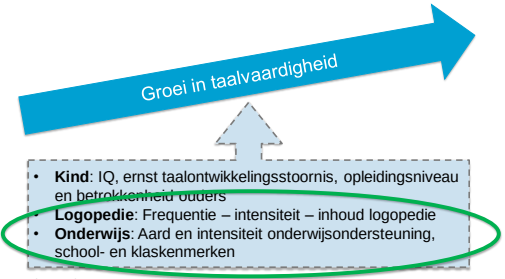

- **Kind:** IQ, ernst taalontwikkelingsstoornis, opleidingsniveau en betrokkenheid ouders
- **Logopedie:** Frequentie – intensiteit – inhoud logopedie
- **Onderwijs:** Aard en intensiteit onderwijsondersteuning, school- en klaskenmerken

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

IntervenTOS
Cohortstudie 219 kinderen met TOS

- **Kind:** IQ, ernst taalontwikkelingsstoornis, opleidingsniveau en betrokkenheid ouders
- **Logopedie:** Frequentie – intensiteit – inhoud logopedie
- **Onderwijs:** Aard en intensiteit onderwijsondersteuning, school- en klaskenmerken

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

School- en klaskenmerken

Kwaliteit aanbod onderwijs heeft effect op ontwikkeling kind

- **Structurele kwaliteit:** groepsgrootte, de 'staf-kind' ratio, opleiding en bijscholing van de leerkrachten, het salaris van de leerkrachten en de mate van wisselingen en verloop onder de medewerkers (Leseman, 2009)
- **Proceskwaliteit** pedagogische aanpak en het curriculum (Leseman, 2009)

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

School- en klaskenmerken

- Centre-based approach en deelname ouders belangrijk (Leseman, 2009)
- Interacties van hoge kwaliteit komen vaker voor in klassen met lage staf-kind ratio's en leerkrachten met een hoge opleiding en meer specifieke training (o.a. Phillips et al., 2000)
- Kwaliteit onderwijsaanbod hoger bij master vs bachelor (Early et al., 2006)
- Effect taalprogramma's in school?

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Onderwijsfactoren

- Licht, medium of intensief arrangement
- Periode intensieve ondersteuning in verband met taalontwikkelingsstoornis
- Aard en intensiteit van de onderwijsondersteuning
- School- en klaskenmerken zoals taalbeleid, groepsgrootte

Methode:

- **Dossierstudie**
- Vragenlijst ouders
- Vragenlijst logopedist
- **Vragenlijst leerkracht**

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Leerkrachtvragenlijst IntervenTOS

- Klassengrootte/staf-kind ratio
- Deskundigheid/scholing leerkracht
- Taalbeleid (lesprogramma en methodes)
- Schoolbeleid (teamoverleg en evaluatie)
- Leerlingvolgsysteem/evaluatie van het onderwijsaanbod
- Betrekken van ouders/verzorgers
- Gebaseerd op Pre-COOL onderzoek (Veen, Van der Veen, Heurter & Paas, 2012). www.pre-cool.nl
- Waar dat nodig was, zijn extra vragen toegevoegd.

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Eerste resultaten leerkrachtvragenlijst IntervenTOS

Deelnemers:

	Regulier	SO
Aantal leerkrachten	29	35
Gemiddeld aantal leerlingen uit het cohort in de klas	1	3

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Staf-kind ratio Aantal leerlingen in de groep

School	Aantal leerlingen op 1 oktober 2014	Aantal leerlingen op 1 mei 2015
Regulier	?	?
SO	?	?

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

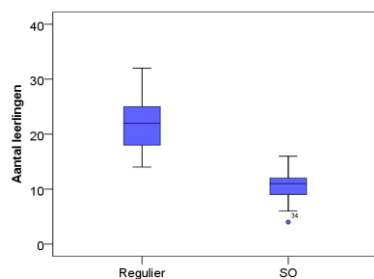
Staf-kind ratio Aantal leerlingen in de groep

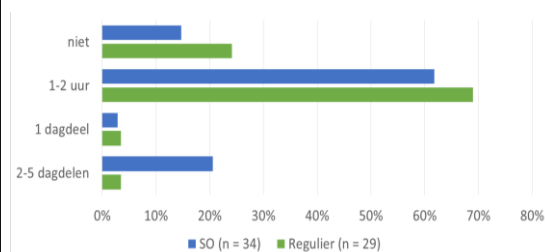
School	Aantal leerlingen op 1 oktober 2014	Aantal leerlingen op 1 mei 2015
Regulier	22	27
SO	11	13

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

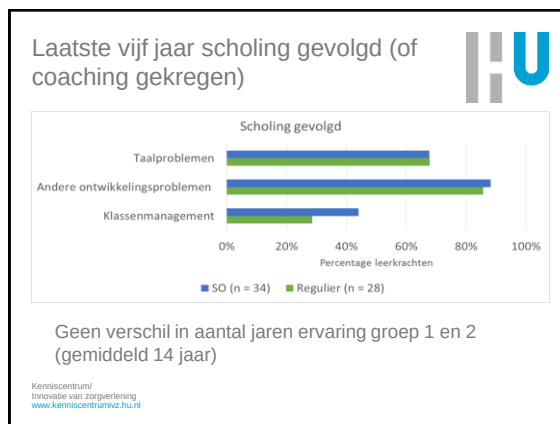
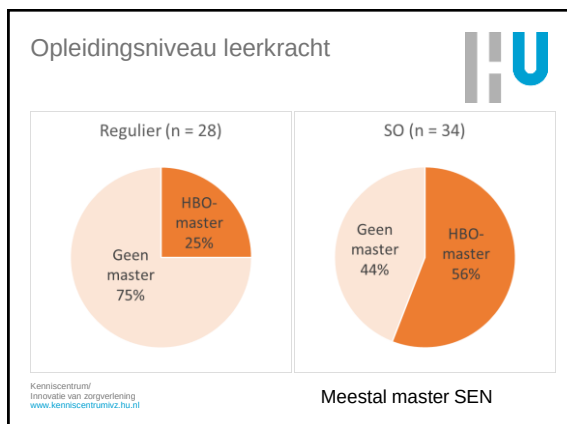
Aantal leerlingen in de groep (1 oktober 2014)

In kleinere groepen werken aan taalstimulering (taalgroepjes, taalkringen, woordenschatles e.d.)

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Taalprogramma's in school?

Ja: 86% in SO en regulier

Programma	Gebruikt
Piramide	Ja
KO-totaal	Ja
Taallijn VVE	Ja
Boekenpret	Ja
Met Woorden in de Weer	Ja
Doe meer met Bas	Ja
Schatkist	Ja
LVS Communicatieve vaardigheden	Ja
Kleuterplein	Ja

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Taalprogramma's in school?

Ja: 86% in SO en regulier

Programma	Gebruikt
Piramide	Ja
KO-totaal	Ja
Taallijn VVE	Ja
Boekenpret	Ja
Met Woorden in de Weer	Vaak genoemd in SO
Doe meer met Bas	Ja
Schatkist	Vaak genoemd in regulier onderwijs
LVS Communicatieve vaardigheden	Ja
Kleuterplein	Ja

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Contacten en samenwerking met ouders

Activiteit	SO en Regulier
10 minuten gesprekken met ouders	systematisch 95%
Materialen/suggesties mee naar huis	soms/incidenteel 70%
Verwijzing, bv fysiotherapie, jeugdzorg	systematisch 50%

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Contacten en samenwerking met ouders

Activiteit	Systematisch SO	Systematisch regulier
Brengen en halen benutten voor contact ouders	26%	57%
Huisbezoeken	50%	20%
Schriftelijke informatie over activiteiten	100%	46%
Via contactschrift	73%	14%
Speciale ouder/ gezinsprogramma's aanbieden	Soms/incidenteel SO	Soms/incidenteel regulier
	62%	18%

IntervenTOS

Cohortstudie 219 kinderen met TOS

- Kind: IQ, ernst taalontwikkelingsstoornis, opleidingsniveau en betrokkenheid ouders
- Therapie: Frequentie – intensiteit – inhoud logopedie
- Onderwijs: Aard en intensiteit onderwijsondersteuning, school- en klaskenmerken

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Hoeveelheid therapie

- Frequentie
- Duur
- Sessielengte

$\text{frequentie} \times \text{duur behandeling} \times \text{sessielengte} = \text{intensiteit}$
(Warren, Fey & Yoder, 2007)

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Invloed van intensiteit

- Studie van Schmitt, Justice & Logan, 2017:

duur = kort en
frequentie = hoog

of

>

duur = lang en
frequentie = hoog

of

duur = lang en
frequentie = laag

of

>

duur = kort en
frequentie = laag

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Totale cohort 2014-2015

Kleuters met indicatie TOS (geen BA1)

SO	Regulier	Totaal
N = 167	N = 52	N = 219

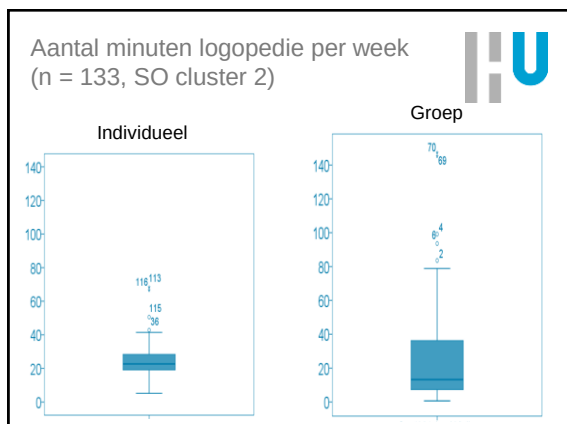
Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Registratie logopedisten SO cluster 2

Naam leerling: xxxxx		Aan welke taalaspecten is aandacht besteed in deze behandeling/groepsles/taalkring? (zet een kruisje in het vakje; er kunnen meerdere aspecten aangekruist worden)					
Datum	Duur behandeling (vul aantal minuten in)	Fonologie	Morfosyntaxis	Lexicon en semantiek	Pragmatiek: communicatieve functies	Pragmatiek: conversatievaardigheden	Andere doelen
09-12	30	x	x				
12-12	20	x	x				
16-12	30	x	x				
05-01	30		x				
09-01	30	x	x				
13-01	30	x	x				
16-01	20	x	x				
19-01	30	x	x				
23-01	20	x	x				
26-01	30	x	x				
30-01	20	x	x				
02-02	30	x	x				

Registratie logopedisten SO cluster 2

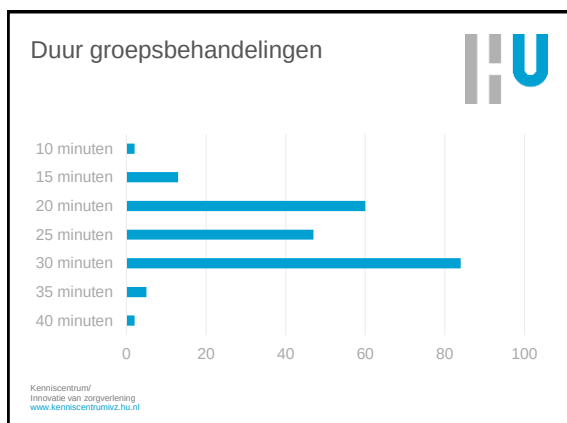
Aan welke taalaspecten is aandacht besteed in deze behandeling/groepsles/taalkring? (zet een kruisje in het vakje; er kunnen meerdere aspecten aangekruist worden)				Groepsbehandeling of individueel	
Lexicon en semantiek	Pragmatiek: communicatieve functies	Pragmatiek: conversatievaardigheden	Andere doelen	Individueel (zet een kruisje in het vakje)	Groep(je) (noteer totaal aantal leerlingen)
				x	
				x	
				x	
					X 2
				x	
				x	
				x	
				x	
				x	
				x	
				x	
				x	

Aantal minuten logopedie per week

	Individueel (n = 130)	Groep (n = 96)	Totaal (n = 133)
Gemiddelde	24	25	42
Mediaan	23	13	31
Standaard Deviatie	10	29	28
Minimum	5	1	17
Maximum	68	147	176

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Voorkomen van verschillende vormen

Aantal minuten	Individueel	2-4 kinderen	5-9 kinderen
10	17	2	0
15	56	8	5
20	111	53	7
25	51	38	9
30	48	55	29
35	1	0	5
40	2	1	1
45	1	0	0
75	2	0	0

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Samenvatting

Verschillen SO vs regulier onderwijs:

- Logopedie: groepsbehandeling en individuele behandeling
- Totale hoeveelheid logopedie groter?
- Kleinere groepen: lage staf-kind ratio
- Hogere opleiding leerkrachten
- Geen verschillen in werkervaring en nauwelijks in bijscholing
- Niet veel verschillen in keuze taalstimulering
- Vaker in kleine groepen werken aan taalstimulering
- Meer schriftelijk contact ouders, minder via brengen en halen

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Een wereld van verschil Of toch niet?

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Inschrijven Contact

Congres TaalStaal 2017

Effectiviteit van behandelinterventies

10 november 2017
Werkspoorkathedraal in Utrecht

Bedankt voor jullie aandacht!

www.interventos.nl
www.gerdabruinsma.hu.nl
gerda.bruinsma@hu.nl

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl